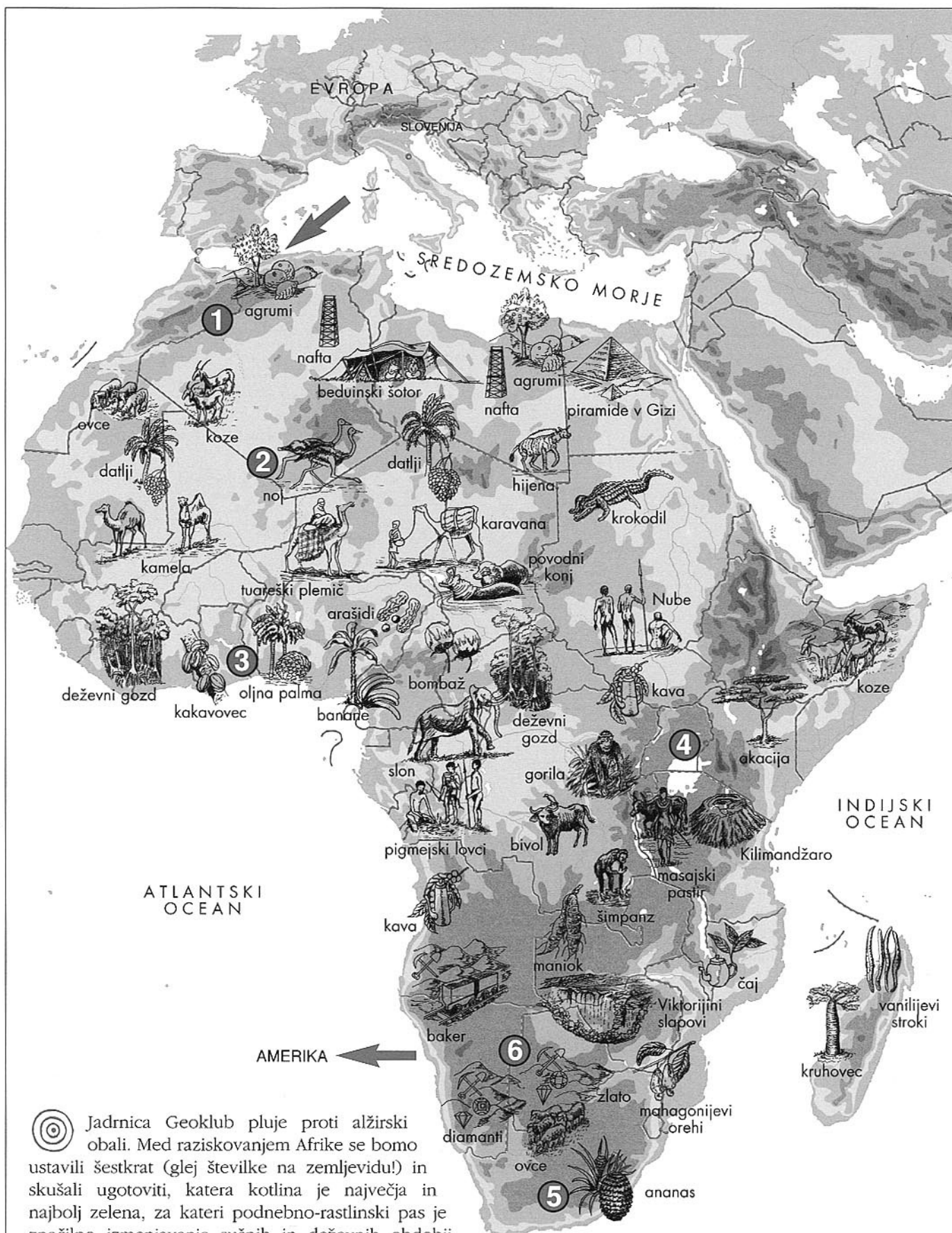

I. AFRIKA

(🎯) Jadrnica Geoklub pluje proti alžirski obali. Med raziskovanjem Afrike se bomo ustavili šestkrat (glej številke na zemljevidu!) in skušali ugotoviti, katera kotlina je največja in najbolj zelena, za kateri podnebno-rastlinski pas je značilno izmenjavanje sušnih in deževnih obdobj, kako je z gospodarsko razvitostjo in sestavo prebivalstva. Si že slišal/-a za kako naravno ali kulturno znamenitost? Tak zemljevid, kot je ta pred teboj, le v barvni različici, boš našel/-a tudi v učbeniku na strani 36.

1. VAJA

Katja in Gregor sta z jadrnico Geoklub prečkala Atlantski ocean in prispela v Severno Ameriko. Po Reki sv. Lovrenca sta se odpravila v notranjost celine. Na tej poti bosta uporabila več različnih prevoznih sredstev.

- Pridruži se ter jima pomagaj z nasveti!

- a) Ko je ladja s Katjo in Gregorjem na krovu obplula obalo zahodne Afrike, sta se v Maroku dokončno poslovila od te celine in odpotovala v Severno Ameriko. Koliko dni je ladja plula do New Yorka, če je bila njena povprečna hitrost približno 15 kilometrov na uro? V pomoč naj ti bo atlas za osnovne in srednje šole, stran 166.

Za plovbo iz Maroka do New Yorka je ladja potrebovala približno _____ dni.

- b) Veliko hitreje bi v New York prispela z običajnim reaktivnim letalom, ki leti s hitrostjo 900 km na uro. Koliko časa bi torej potrebovala za enako dolgo pot po zraku?

Iz Casablance do New Yorka bi potovala približno _____ ur.

- c) Ko je ladja, na kateri sta potovala Katja in Gregor, preplula dolgo pot po Reki sv. Lovrenca, so jo s sistemom vodnih zapornic dvignili do prvega izmed petih Velikih jezer. Zapiši imena jezer, kot si sledijo proti notranjosti celine!

- _____,
- _____,
- _____,
- _____,
- _____.

2. VAJA

Pri naseljevanju in gospodarskem razvoju Severne Amerike je imelo eno od najpomembnejših vlog prav prometno omrežje. Razvijalo se je zelo postopno, saj so bila v različnih obdobjih pomembna različna, vedno novejša prometna sredstva.

- a) Katero prevozno sredstvo so med prodiranjem na zahod Združenih držav Amerike v 18. in prvi polovici 19. stoletja uporabljali naseljenci?

_____

- b) V drugi polovici 19. stoletja se je zelo hitro začelo razvijati železniško omrežje. V prvi polovici 20. stoletja je bila železnica najbolj priljubljeno prometno sredstvo za prevoz blaga in potnikov, v zadnjih desetletjih pa so postala pomembnejša druga prometna sredstva. Kateri obliki prevoza potnikov sta dandanes v Severni Ameriki najpomembnejši?

To sta _____ in _____ promet.

Največ blaga v notranjem prometu po plovnih rekah prepelje trgovsko ladjevje. V atlasu poišči ter napiši imena petih velikih plovnih rek, ki so pritoki najpomembnejše vodne poti v Severni Ameriki.

Glavna vodna pot v notranjosti Severne Amerike je reka _____.

Njeni največji pritoki so: _____

3. VAJA

Severna Amerika je eno izmed prometno najbolj povezanih območij na svetu. Razširjene so vse oblike sodobnega prometa, med seboj se povezujejo in dopolnjujejo, vendar druga drugi pogosto tudi konkurirajo.

- Skušaj ugotoviti in oceniti, katere so prednosti in slabosti posameznih oblik prometa. Prednosti posamezne oblike prevoza označi z zvezdico, slabosti z minusom, če se ne moreš odločiti, pa nariši krog. Vedno oce- ni vsaj eno obliko prevoza, lahko pa oceniš tudi vse.
- Upoštevaj prednosti in slabosti tako za prevoz blaga kot tudi za prevoz ljudi.

Značilnosti prevoza – vrsta prevoza	Cestni – avtomobilski	Železniški	Morski/rečni – ladijski	Zračni – letalski
Najmanj onesnažuje okolje				
Odlikuje ga hitrost prevoza				
Prepelje največjo količino blaga				
To je najcenejša oblika prevoza				
Primeren je za hitro pokvarljivo blago (npr. za sadje)				
Zelo varen, ker je malo nesreč				
Blago pripelje neposredno od prodajalca do kupca				
Za ljudi, ki vedno hitijo, je prepočasen				
V mestih povzroča hude nevšečnosti				
Zelo primeren za prevoz razsutega tovara				
Najbolj obremenjuje okolje zaradi hrupa				
Porabi veliko energije				
Ljudi ali blago pripelje do vrat				
Najbolj onesnažuje zrak				
Najprimernejši za ljudi in blago				
Najdražja oblika prometa				
Število zvezdic				
Število krogov				
Število minusov				

4. VAJA

Analiziraj dobljene rezultate!

- Na podlagi dobljenih podatkov in svoje ocene presodi, katera oblika prometa je za Severno Ameriko naj- primernejša za prevoz blaga in katera za prevoz potnikov.

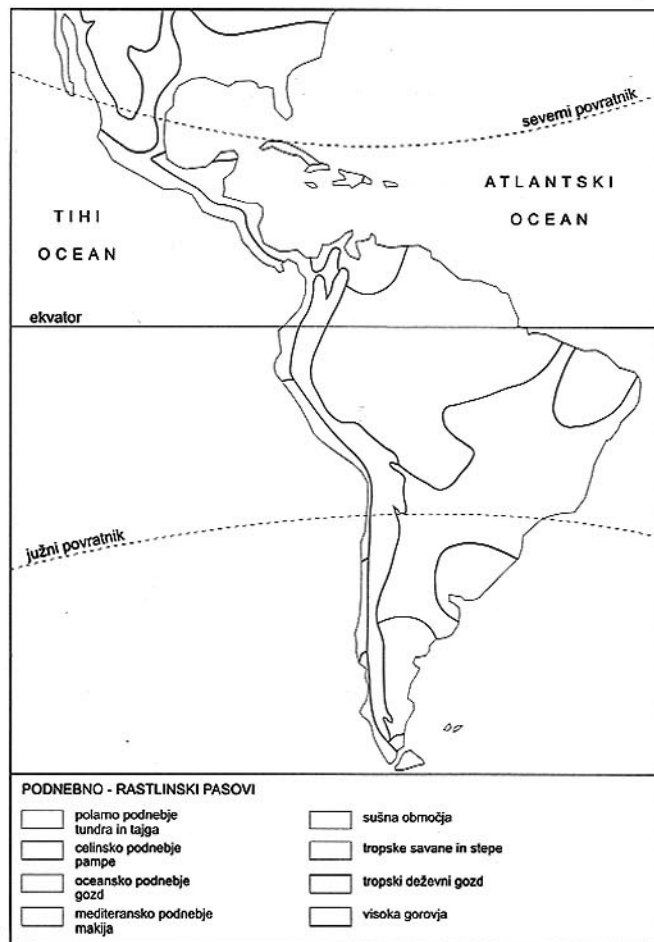

RASTLINSKI PASOVI OD TROPSKIH KARIBOV DO HLADNE OGNJENE ZEMLJE

1. VAJA

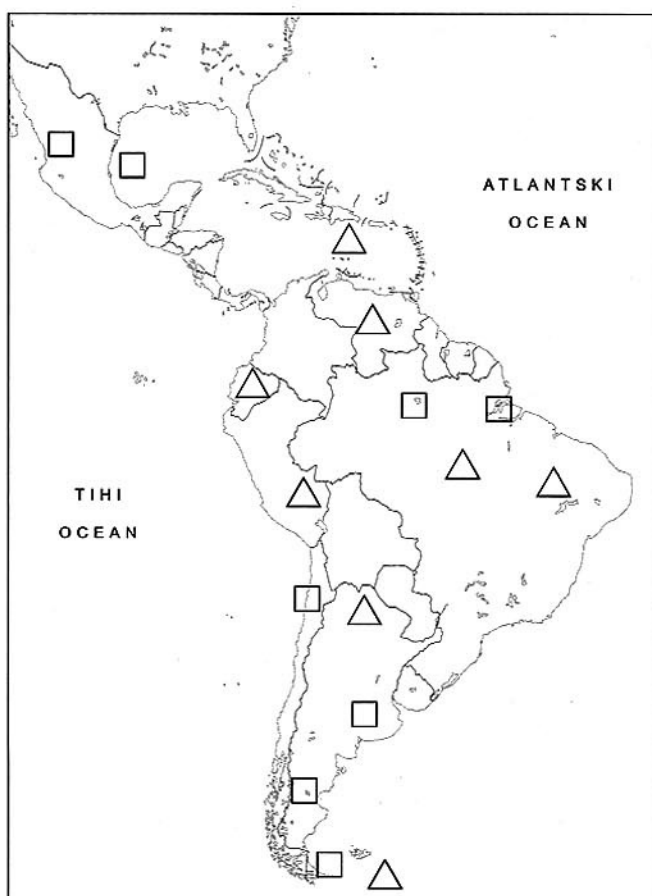
Katja in Gregor sta večino poti okrog sveta opravila po morju in velikih plovnih rekah, vendar sta prepotovala tudi velik del kopnega. V dnevnik, ki sta ga pisala, sta vrisala zemljevide vseh celin.

- Pri tem sta pozabila prebarvati spodnji zemljevid, ki prikazuje podnebno-rastlinske pasove. Zato namesto njiju to stori ti.

računalniku so bili vrisani znaki, ki so ju opozarjali na nevarnosti ter jima hkrati svetovali pri plovbi ali pešačenju.

- Tvoja naloga je, da v trikotne znake spodnjega zemljevida vpišeš ustrezno številko iz tabele, ki na posameznem geografskem območju opozarja na nevarnost, v kvadratne znake pa tiste številke, ki jima svetujejo, kje naj potujeta glede na relief in kdaj glede na podnebne razmere.

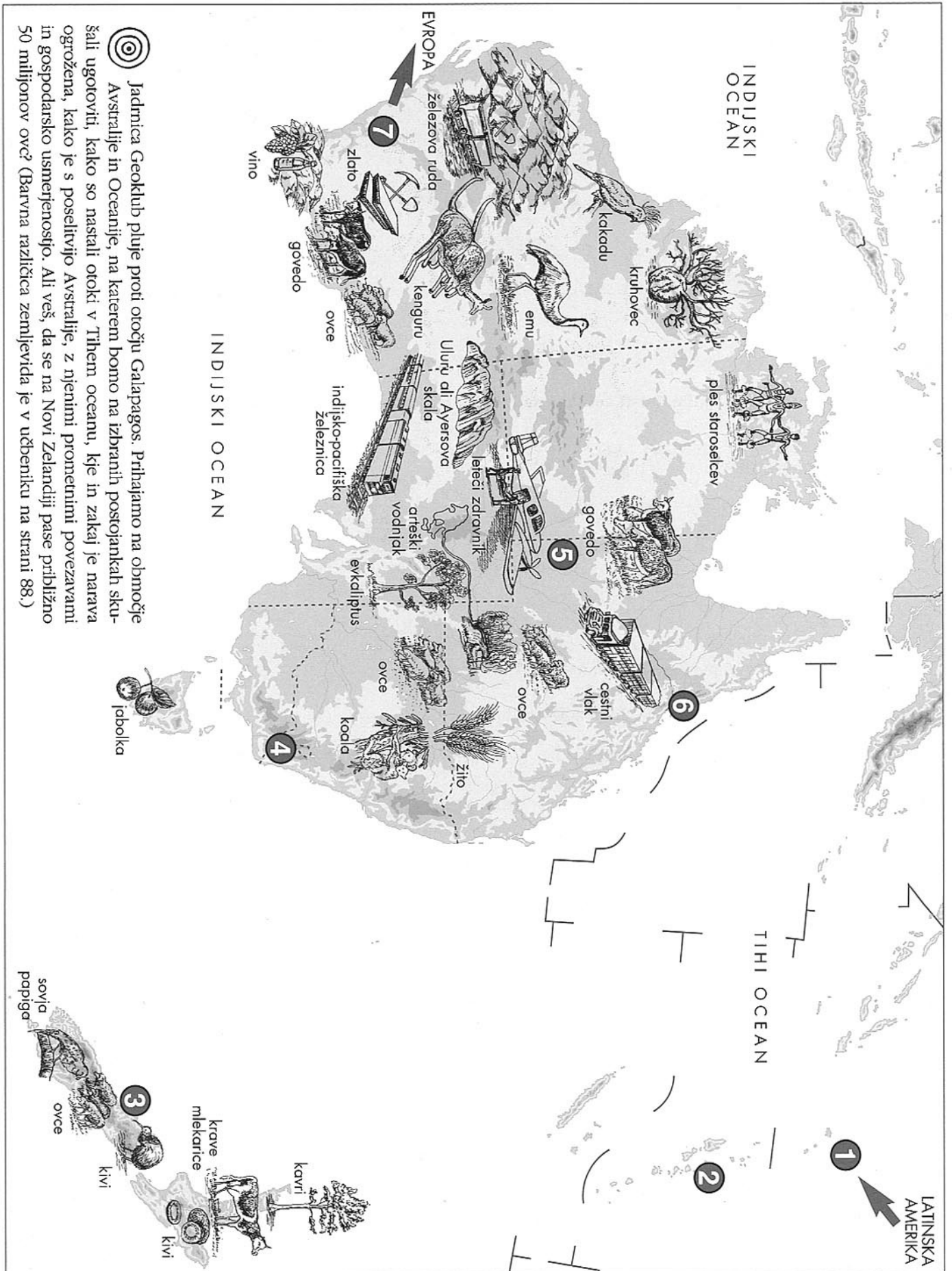

- Najnovejša oprema, ki sta jo kupila v Združenih državah Amerike, jima je omogočila satelitsko vodenje s sistemom GPS. Na zemljevidu na

Opozorila na nevarnosti ☐	Obvestila za popotnike ☐
1. Nevarnost tropskih ciklonov!	1. Pingvini na Ognjeni zemlji.
2. Nevihta vsako popoldne!	2. Graditev avtoceste skozi »pljuča sveta«.
3. Piranje v Orinoku!	3. Pihajo močni pasatni vetrovi.
4. Bruhal bo vulkan Cotopaxi!	4. Puščava – pripravite zalogo vode!
5. Nevarnost višinske bolezni!	5. Pozor, kaktusi in agave ob cesti!
6. Ledene gore v morju!	6. Zapluli ste v največjo reko sveta.
7. V Gran Chacu so jaguarji!	7. V pampah pozdravite osamljene gavče.
8. V najbolj sušnem delu Brazilije so kače!	8. Patagonija je hladna tudi poleti.

IV. AVSTRALIJA IN OCEANIJA

Jadrnica Geoklub pluje proti otočju Galapagos. Pritajamo na območje Avstralije in Oceanije, na katerem bomo na izbranih postojankah skušali ugotoviti, kako so nastali otoki v Tihem oceanu, kje in zakaj je narava ogrožena, kako je s poselitvijo Avstralije, z njenimi prometnimi povezavami in gospodarsko usmerjenostjo. Ali veš, da se na Novi Zelandiji pase približno 50 milijonov ovc? (Barvna različica zemljevida je v učbeniku na strani 88.)

1. VAJA

Potovanje okoli sveta in raziskovanje se je bližalo koncu. Katja in Gregor sta se z vzhoda Avstralije odpravila proti jugozahodu in v mestu Perth se je njuno potovanje po kopnem končalo.

- V dnevniku, v katerega sta zapisala vse, kar sta pomembnega opazila, sta Katja in Gregor namenoma izpustila nekatere podatke, zato jih zapiši ti.

Potovanje sva začela na vzhodu ob _____ oceanu v _____, največjem avstralskem mestu. Na zahod sva potovala z železnico, ki ima v ravnini _____ najdaljši povsem raven železniški odsek na svetu. Na koncu ravnine je v bližini mesta _____ največji rudnik zlata na svetu. Na začetku potovanja sva videla velike živinorejske _____, na katerih so se pasle krave. Potem je zeleno pokrajino zamenjala suha stepa, zato nisva več opazila značilnih avstralskih dreves _____ s podolgovatimi listi. V suhi stepi, kjer je namesto prsti veliko peska _____ barve, rastejo le nizko grmičevje in šopi _____. Tam so se na nepreglednih površinah pasle velike črede _____. Na to celino so jih iz _____ pripeljali prvi svobodni priseljenci, vendar se je najbolj uveljavila pasma _____. Mehka in nakodrana _____ je v svetu zelo iskana, zato je Avstralija njena največja izvoznica.

V Avstraliji redijo približno 150 milijonov ovc, pri tem pa jim največje preglavice povzročata pomanjkanje _____. Velike farme, na katerih redijo tudi po več deset tisoč ovc, se z vodo pogosto oskrbujejo iz _____ vodnjakov. Ovce se celo leto pasejo na prostem, zato še zlasti težko prenašajo neznosno vročino, ki je najhujša v mesecih _____, _____ in _____, ko je v Avstraliji poletje.

Takrat ovce iščejo senco in _____, saj brez nje ne vzdržijo več kot en dan, nasprotno pa brez hrane lahko preživijo tudi dva tedna. Ovce se pasejo same, brez _____, vendar jim morajo gospodarji pogosto polniti napajalnike z vodo. Ovce morajo pogosto obvarovati tudi pred divjimi psi _____, ki jih napadajo. Na revnih pašnikih jim veliko škode povzročajo tudi iz Evrope pripeljani dolgouhi _____, ki so se v Avstraliji razmnožili prek vseh razumnih meja, saj nimajo nobenih naravnih sovražnikov.

Največji dogodek leta na ovčjih farmah je _____ ovc. To delo opravljajo posebne potujoče ekipe delavcev, ki ovci v nekaj minutah »slečejo kožuh«. Velike bale s sortirano volno veliki tovornjaki ali » _____ vlaki« odpeljejo do večjih pristanišč. V Avstraliji veliko volne predelajo sami, še več pa jo _____ v evropske države in Severno Ameriko.